'Ik dacht: nee ik moet de traditie in stand houden'

Ito Tromp (77), geboren op Aruba, voormalig hoofd Departement Cultuur en Opvoeding.

Tromps beleving van Kerst is volgens eigen zeggen 'heel erg' veranderd. De reden? Het modernisme. "Ik herinner mij nog, toen ik een jonge jongen was, dat mijn ouders kleding voor ons kochten speciaal voor Kerst, zoals een een lange broek, shirt, schoenen, nieuwe kousen, nieuw ondergoed en soms zelfs een das", vertelt hij al denkende aan vroeger. "De kleding hoefde niet duur te zijn, maar het werd niet eerder aangetrokken dan op Eerste Kerstdag."

Maar de eerste voorbereidingen begonnen al in november. "Zodra mijn ouders geld hadden, werd het huis geverfd. De buitenkant werd onder handen genomen met een soort kalkverf, bestaande uit de kleuren wit, geel, lichtblauw en lichtgroen." Op 24 december kreeg de slaapkamer nieuw linoleum, een soort slijtvaste vloerbedekking, want de meeste huizen hadden in die tijd slechts een cementen vloer. "Het oude linoleum werd naar buiten gebracht en gebruikt voor de garage of porch. Maar we kochten ook vaak een nieuw tafellaken en nieuwe onderzetters." Dit alles droeg bij aan het kerstgevoel. "Want als het Kerst was en je kwam thuis uit de kerk, dan had je de sfeer van Kerstmis in je. Alles rook nieuw."
De kribbe vormde een belangrijk onderdeel in zijn ouderlijk huis. "In een houten hok, dat mijn vader versierde met geverfd papier waardoor het leek op een grot, zette hij de beelden en de lichtjes. In het begin hadden we namelijk geen kerstboom, dat was niet zo gebruikelijk." Om die reden heeft de kerstboom voor hem een andere betekenis. "Ik krijg er een ander gevoel bij als alleen de kerstboom staat, zonder de kribbe." Nu zet hij ze elk jaar allebei op. "Tot anderhalf jaar geleden, toen ik nog in een ander huis woonde in Ponton, kocht ik altijd een echte kerstboom. Sinds dat ik in dit huis verblijf, heb ik een kunstboom. Natuurlijk mis ik de geur, maar samen met mijn vrouw haal ik altijd een restje dennennaalden om in de kribbe te leggen."

Na de kerkdienst op Eerste Kerstdag knielde Tromp voor zijn ouders. "We moesten onze ouders om een zegen vragen en dan knielden we voor hen, gewoon thuis. En dan gaf mijn vader, net zoals de priester dat doet, een zegen." In de lucht slaat hij een denkbeeldig kruis. "Op die dag was het ook een gewoonte dat mensen hun peettante of -oom bezochten.

Ito Tromp voor zijn kerstboom en kribbe.

En ook daar werd om de zegen gevraagd. Soms kreeg je er een cadeautje bij, dat was traditie."

De mooiste herinnering aan Kerst is voor hem de samenkomst van familie. "Dat mijn familie bij elkaar is, dat vind ik heel belangrijk." Maar precies dat is aan het veranderen, voelt hij. "Dat komt door het modernisme. De kinderen gaan uit huis, anderen gaan van het eiland en komen niet meer terug. Mensen trouwen en sterven en daardoor gaat de traditie langzaam weg." De visites worden ook minder, vertelt hij. "Mensen hebben nu een andere mentaliteit en de kinderen een andere denkwijze, waardoor de aandacht richting Kerst verdwijnt. Dit jaar dacht ik zelfs: 'Ik doe geen kerstboom, ik doe niets'. Maar toen bedacht ik: 'Nee, ik moet doorgaan, ik moet de traditie in stand houden'."

'Geografie is veel bepalender dan wij denken'

Christian Tan (38), geboren in Nederland, voorganger bij de pas gestarte kerk Leef! Aruba.

Het leven van Tan, en daarmee de beleving van Kerst, veranderde toen hij nader tot het geloof kwam. "Vroeger stond Kerst in het teken van veel kerk, veel familie en veel eten. Dat komt doordat ik Indisch ben", legt hij uit. "Als kind keek ik naar het kerstfeest uit, vooral de gezelligheid was enorm belangrijk, maar dat was het ook wel." Zijn geloof was op dat moment nog niet zo rotsvast. "Ik heb altijd mentaal geloofd dat Jezus bestond, maar ik had zijn woorden nooit serieus genomen en ik kon nooit begrijpen waarom hij moest sterven aan het kruis", vertelt hij openhartig. "Ik snapte dat er mensen rondliepen die vergeving nodig hadden, maar daar rekende ik mijzelf niet toe. 'Ik kom vanzelf wel in de hemel', dacht ik." Toen hij in Indonesië was voor familiebezoek, vroeg hij of God zich aan hem wilde openbaren. "God antwoordde die avond heel onverwachts en liet mij zien waarom ik net zo goed vergeving nodig had en dat mijn egoïsme en mijn misplaatste trots net zo erg waren."

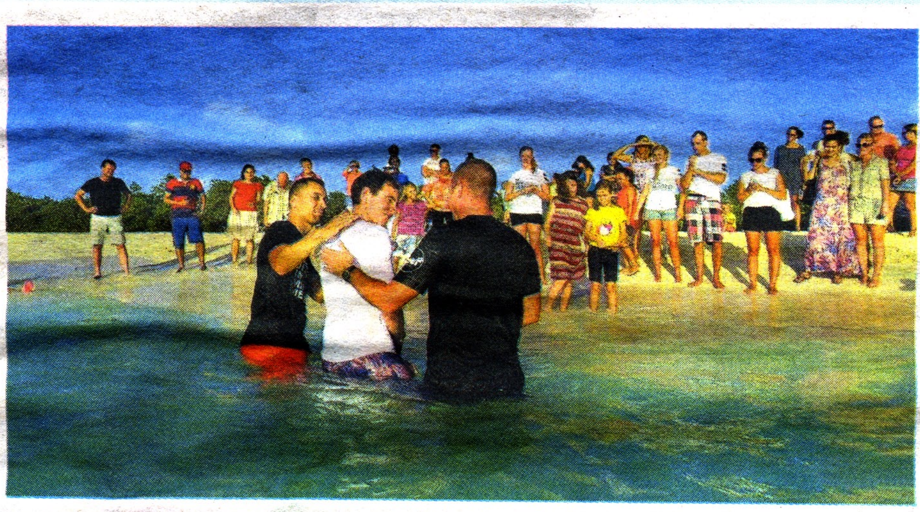

Christian Tan tijdens het dopen in de zee.

Na deze bijzondere ontmoeting ging hij Kerst minder 'nostalgisch' bekijken. "Het ging niet alleen meer om het gezellige gevoel. Ik besefte opeens dat ik zonder Kerst, zowel in dit leven als hierna, geen leven zou hebben gehad. Als God niet was gekomen, niet mens was geworden en niet ons had gered uit de ellende, dan was de wereld echt een duistere plek." Om die reden is het zijn grote wens dat mensen vaker dan één keer per jaar Jezus centraal stellen. "Als het één keer per jaar de beleving is van de magische kerstnachtdienst en daarna worden de woorden van Jezus voor de rest van het jaar genegeerd, dan houd je jezelf een beetje voor de gek. Het moet meer dan een traditie en nostalgie zijn, want die lieve kleine baby Jezus is ook groot geworden en heeft belangrijke dingen gezegd." Daarbij onderstreept hij: "Dat je gelooft dat hij echt is geboren, is fantastisch mooi en ook die beleving willen ervaren is een prachtig begin. Maar laat het een aanleiding zijn tot meer nadenken. De beleving van Kerst is een goede start, en ik denk dat God dat ook heel erg waardeert, maar het is ook een roep van God om dit te doen voor de rest van het jaar."

Tans kerstbeleving is twee jaar geleden nogmaals behoorlijk veranderd, doordat hij samen met zijn Colombiaanse vrouw naar Aruba emigreerde. "Het is toch heel anders om Kerst in de warmte te vieren. Normaal voel je de seizoensveranderingen en in Nederland weet je dat de donkerste periode hoort bij Kerst. Het is een lichtpuntje in die tijd. Hier heb je de seizoenen nauwelijks. Het is heel anders en daar moet je aan wennen."

Hij stelt dat geografie 'veel bepalender' is dan wij denken. Op de vraag of het erg is dat de beleving hierdoor verandert, antwoordt hij: "Ik denk dat God dat helemaal niet erg vindt. Hij heeft de wereld zo gemaakt, sommige plekken hebben seizoenen en andere nauwelijks. Ook heeft God onze psyche bedacht, dus hij weet dat het gebeurt en verwacht dat ook. Het is mooi om mens te zijn, kwetsbaar en afhankelijk van je omgeving te zijn en dat te durven erkennen."